

Regeringskansliet
Socialdepartementet
103 33 Stockholm

En statlig ordning med brottsförebyggande åtgärder för barn och unga (SOU 2024:30)

Sammanfattning

Statskontoret tar i detta remissvar inte ställning till utredningens huvudförslag om en statlig ordning för beslut om uppföljning av individuella brottsförebyggande åtgärder. Skälet till detta är att utredningen enligt utredningens direktiv haft i uppdrag att analysera och lämna förslag till införandet av en ordning med ungdomskriminalitetsnämnder liknande den som finns i Danmark.

Statskontoret lämnar däremot synpunkter på andra av utredningens bedömningar och förslag som berör styrning, organisering och effektivisering av offentlig verksamhet. Likt utredningen noterar vi att det pågår ett stort antal utredningar och lagstiftningsarbeten inom området som kan komma att påverka genomförandet av utredningens förslag. Statskontoret anser att det är viktigt att regeringen i den fortsatta beredningen av utredningens förslag beaktar övriga initiativ inom området för att kunna säkerställa en sammanhållen styrning inom området och ett effektivt resursutnyttjande.

Statskontoret tillstyrker utredningens förslag om:

- att regeringen ska ge en särskild utredare i uppdrag att kompletta utredningens förslag
- hur reformen kan följas upp och utvärderas.

Vad avser inriktningen på utredningens förslag om att regeringen ska ge en särskild utredare i uppdrag att kompletta utredningens förslag har Statskontoret dock vissa invändningar.

Statskontoret avstyrker utredningens förslag om:

- att en ny myndighet, Myndigheten mot ungdomskriminalitet ska inrättas
- att kommunerna initialt ska kompenseras genom ett riktat statsbidrag.

Därutöver anser Statskontoret att det finns en risk för att utredningen underskattat kostnaderna för genomförandet av utredningens förslag och att det i utredningen saknas en analys av vilken påverkan som förslagen kan få på kommunernas kompetensförsörjningsmöjligheter inom socialtjänsten.

Alternativen till att inrätta en ny myndigheten bör utredas mer grundligt (avsnitt 8.4)

Statskontoret avstyrker utredningens förslag om att en ny myndighet, Myndigheten mot ungdomskriminalitet ska inrättas. Skälen till detta är Statskontoret bedömer att utredningen inte har genomfört en tillräckligt grundlig analys av om uppgifterna kan hanteras inom befintlig myndighetsstruktur. En ny myndighet innebär omställningskostnader för statsförvaltningen och om det går att hantera uppgifterna inom befintlig myndighetsstruktur är det därför en bättre lösning. Det handlar bland annat om att inrättandet av en ny myndighet medför ökade kostnader för lokaler, administration och digital infrastruktur.

Statskontoret bedömer att utredningen inte i tillräcklig utsträckning utrett om länsstyrelserna skulle kunna ansvara för uppgifterna. Utredningen anger att den har övervägt om länsstyrelserna skulle kunna svara för både beredning och uppföljningen av besluten men utredningen har funnit det svårt att säkerställa enhetlighet i besluten om länsstyrelserna skulle anförtros ansvaret för uppgifterna. Statskontoret anser att utredningen inte har utrett de olika möjligheterna som finns för att organisera uppgifterna hos länsstyrelserna på ett sådant sätt som säkerställer enhetlighet i besluten. Till exempel har utredningen inte beaktat möjligheten att en länsstyrelse får de uppgifter som utredningen föreslår att den nya myndighetens centrala kansli ska ansvara för, och att det särskilda beslutsorganet placeras vid denna länsstyrelse, och att ett antal andra länsstyrelser tillhandahåller de särskilda beslutsorganen sammanträdes- och kontorslokaler.

Vad gäller namnet på den nya myndighet som utredningen föreslår och att de särskilda beslutsorganen ska ges en tydlig koppling till myndigheten så anser Statskontoret att regeringen bör överväga ett namn som snarare än ungdomskriminalitet handlar om att de särskilda beslutsorganen ska fatta beslut om sociala insatser för barn och unga. Statskontoret bedömer att ett namn som snarare rör sociala insatser till barn och unga kan minska risken för att barn och unga upplever att de pekats ut som kriminella.

Risk för att utredningen har underskattat kostnaderna för att genomföra utredningens förslag (kapitel 12)

Statskontoret har förståelse för svårigheterna att i detalj beräkna de ekonomiska konsekvenserna av reformen. Statskontoret ser dock en risk för att utredningen underskattat kostnaderna för att inrätta en ny myndighet. Skälen till detta är att en

ny myndighet alltid innebär omställningskostnader för statsförvaltningen och Statskontoret bedömer att utredningen inte i tillräckligt stor utsträckning har beaktat dessa omställningskostnader. Uppbygganden av en ny myndighet är ofta förenad med ledtider som är negativa för verksamheten och som kan vara kostnadsdrivande. En mindre myndighet, som det i alternativ 1 borde vara fråga om, har i allmänhet relativt sett högre kostnader för personal, lokaler och administration än större myndigheter och vi bedömer att utredningen inte fullt ut tagit hänsyn till detta i sin kostnadsberäkning.¹

Statskontoret instämmer i utredningens bedömning att kommunerna i enlighet med finansieringsprincipen bör kompenseras för de ökade kostnader som utredningens förslag medför. Statskontoret bedömer dock att utredningen inte fullt ut har beaktat finansieringsprincipen. Utredningen har exempelvis inte tagit hänsyn till att de beslut som Myndigheten för ungdomskriminalitet fattar kan innebära andra och i vissa fall mer kostsamma insatser än de som kommunen skulle ha valt i sin beräkning av kostnader. Statskontoret vill även understryka vikten av att kommunerna får tillräckliga ekonomiska förutsättningar för att kunna hantera de nya uppgifterna med rimlig kvalitet.

Statskontoret avstyrker utredningens förslag om att kommunerna initialt ska kompenseras genom ett riktat statsbidrag. Skälet till detta är att riktade statsbidrag inte är en lämplig finansieringsform för uppgifter som inte är frivilliga för kommuner att utföra. Uppgifter som staten beslutat att kommuner är skyldiga att utföra bör finansieras genom kostnadsersättning eller genom en permanent höjning av anslag 4:7 *Kommunalekonomisk utjämning* inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner och regioner. Om regeringen beslutar att kompensera kommunerna för kostnader av utredningens förslag genom en kostnadsersättning behöver detta föregås av en utförlig analys och bedömning av hur en sådan kostnadsersättning kan konstrueras. Statskontoret har även i flertalet rapporter visat att kostnadsersättningar och riktade statsbidrag bland annat leder till administrativa merkostnader hos kommuner.² Statskontoret noterar även att utredningen inte lämnar förslag på vilken statlig myndighet som bör få i uppgift att administrera ett riktat statsbidrag till kommunerna och att utredningen inte heller gör någon

---

¹ Se även tidigare remissvar från Statskontoret, exempelvis Statskontoret. (2017) *Ett nationellt centrum för kunskap om och utvärdering av arbetsmiljö (SOU 2017:28)*. Remissvar. (Dnr 2017/113–4) och Statskontoret. (2021) *Stärkt fokus på framtidens forskningsinfrastruktur (SOU 2021:65)*. (Dnr. 2021–196).

² Se bland annat Statskontoret (2022:9). *Administrativa kostnader i kommunsektorn – En analys av statens styrning av kommuner och regioner* och Statskontoret (2023:7). *Att styra de självstyrande – En analys av statens styrning av kommuner och regioner*.

bedömning av vilka ökade kostnader för staten som administrationen av ett riktat statsbidrag kan ge upphov till.

Konsekvenserna för kommunernas kompetensförsörjning bör utredas mer grundligt (avsnitt 12.14)

Statskontoret anser att konsekvenserna för kommunernas bör utredas mer grundligt. I utredningen saknas det en analys av vilken påverkan som utredningens förslag kan få på kommunernas kompetensförsörjning inom socialtjänsten. Utredningen har exempelvis inte analyserat vilken påverkan som förslagen kan få på kommunernas rekryteringsbehov och förmåga till kompetensförsörjning inom socialtjänsten. Statskontoret anser att utredningen inte heller har tagit hänsyn till de utmaningar som kommuner har med kompetensförsörjning inom socialtjänsten redan idag. Utredningen har inte heller analyserat vilken påverkan som utredningens förslag kan få på socialnämndens möjlighet att kunna planera och genomföra sin verksamhet. Statskontoret har i tidigare rapporter visat att en förutsättning för att regeringens styrning av kommuner ska kunna få genomslag är att kommunerna kan kompetensförsörja de verksamheter som staten vill stärka, och att om kommunerna saknar kapacitet för att kunna genomföra ett utökat åtagande så finns det en risk för att den befintliga verksamheten försämras.³

Utredningens förslag behöver kompletteras inom flera områden (avsnitt 11.3)

Statskontoret tillstyrker utredningens förslag om att regeringen ska ge en särskild utredare i uppdrag att kompletta utredningens förslag. Statskontoret anser dock att utredningens förslag behöver kompletteras i fler delar än vad utredningen föreslår. Skälen till detta är att förslagen i många delar inte är tillräckligt utredda och att konsekvenserna av förslagen behöver analyseras mer ingående. Statskontoret anser även att utredningen bör vara klar innan regeringen påbörjar förberedelse och genomförande av reformen. Statskontoret bedömer att det finns en risk för att reformen inte blir ändamålsenlig eller kostnadseffektiv om påbörjandet av förberedelser och genomförandet genomförs samtidigt som utredningens förslag kompletteras.

---

³ Se bland annat Statskontoret (2023:7). *Att styra de självstyrande – En analys av statens styrning av kommuner och regioner.*

Viktigt att reformen utvärderas och följs upp (avsnitt 11.5)

Statskontoret delar utredningens bedömning att det är angeläget att reformen följs upp och utvärderas. Statskontoret tillstyrker utredningens förslag om hur detta kan ske.

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef och utredare Maja Rhodin Edlund, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Maja Rhodin Edlund